

SVETISLAV BASARA

Mein Kampf

Copyright © 2011, Svetislav Basara
 Copyright © 2011 ovog izdanja, LAGUNA

*Kružec i kružec u sve širem luku
 Soko ne čuje više sokolara.
 Sve se razliva; središte popušta;
 Puko bezvlašće preplavljuje svet,
 Kulja krvomutna plima, na sve strane
 Obred nevinosti davi se u njoj;
 Najbolji ni u šta ne veruju, dok se
 Najgori nadimaju od žestine.*

*Besumnje, na pomolu je neko otkrovenje;
 Besumnje, na pomolu je Drugi Dolazak.
 Drugi Dolazak! Tek što reč izustih,
 A grdna slika iz Spiritus Mundi
 Već vid mi muti: u pesku pustinje
 Lavlje obličje sa glavom čoveka,
 I okom praznim, ko sunce okrutnim,
 Kreće lene sapi, dok svuda okolo
 Teturaju se senke gnevnih ptica.
 Opet pade tama; ali ja sad znam:
 Dvadeset vekova tvrdog sna
 Pretvori u mòru škripa kolvke;
 No kakva se to zver, svoj čas dočekav,
 Vuče k Vitlejemu, da se u njemu rodi?*

V. B. Jejts, „Drugi dolazak“
 (preveo Milovan Danojlić)

Prošle jeseni naprečac sam prestao da vozim bicikl. Oštar bol koji se protezao od krsta sve do palca na desnoj nozi zauvek me je izbacio iz sedla. Posle mesec i po dana potucanja po specijalističkim ordinacijama, saopštili su mi da bolujem od *discus cherniae*. Na kraju sam završio na odeljenju neurologije gde sam upoznao Aprcovića. Aprcović je bolovao od raka prostate. Ležao je tu jer na onkologiji nije bilo mesta. Na neurologiji uvek ima mesta. Pacijenti na neurologiji brzo umiru i ustupaju lebensraum sledećoj grupi nevoljnika na koje je došao red da umru. Ležalo je tu, na neurologiji, još poprilično pacijenata koji su, strogo uzev, trebalo da budu smešteni na drugim odeljenjima. Ali su zbog nedostatka prostora završili na neurologiji. Niko ne voli da leži na neurologiji. Razlikovanje neurologije i neuropsihijatrije još uvek nije uhvatilo korena u našem narodu – narodu koji usled zatucanosti nije u stanju da razlikuje ni mnogo važnije stvari – pa se na pacijente sa neurološkim dijagnozama gleda kao na psihopate. Često s pravom. Mnogi se ponašaju kao psihopate. U stvari – većina. Ali ne i Aprcović. Aprcović je bio najduhovniji čovek koga sam upoznao u svom životu. Nije mi bilo potrebno mnogo vremena da to shvatim, iako mi se početka učinio malo čudnim. Pa čak i jurodivim. Nimalo nije okolišao. „Žao

mi je, dragi gospodine“, rekao je Aprcović čim su me spustili u krevet, „što neću živ dočekati kraj sveta. Biće to veliki događaj. Biće to, zapravo, jedini istinski događaj. Sve ukazuje na to da je kraj sveta blizu. Nadam se da ste religiozni. Ako ste religiozni, znaćete šta govorim. Imaćemo o čemu da razgovaramo.“ „Religiozan sam“, rekao sam. I to je bilo tačno. Moja religioznost jeste bila mlaka, nestalna, neuravnotežena, ali mirne duše sam mogao reći da sam religiozan. Aprcović je odmah potom primio neku injekciju, morfijum pretpostavljam, i momentalno zaspao, a medicinska sestra, koja mu je ubrizgala injekciju, rekla je da ne obraćam pažnju šta Aprcović govori. „Ne zna šta priča, siromah. Neprestano je pod snažnim analgeticima. Stalno trabunja o kraju sveta.“ Nimalo mi se nije dopala ta medicinska sestra, plavokosa guska koja je maštala o ulozi na filmu i od prvog dana davala sve od sebe da mi se dopadne jer je iz nekog razloga mislila da joj mogu pomoći da ostvari svoje sumanute ambicije. U stvari, ništa mi se nije sviđalo na tom odeljenju. Osim Aprcovića i mene, u sobi su bila još četiri pacijenta. Od kojih su trojica bili šlogirani i nepokretni. Ništa drugo nisu radili niti su bili u stanju da rade osim da bez prestanka vrše nuždu u one odvratne posude nazvane imenima pernate živine. Da smo bili na filmu – što bi našoj medicinskoj sestri sasvim odgovaralo – ta trojica bi bili statisti, prosto su morali da budu tu, jer osim na VMA, gde nisam imao pristupa, bolničke sobe u kojima leže samo dvojica srodnih duhova, praktično ne postoje. Četvrti cimer, Drempetić, uopšte nije bio bolestan. Naprotiv. Pucao je od zdravlja. Pre nekoliko godina – rekao je Aprcović – Drempetić

je primljen u bolnicu zbog neke bezazlene hirurške intervencije i više nije hteo otuda da izađe. Decidirano je odbio da izađe, ničim nije mogao da obrazloži to odbijanje, ali je ipak ostao i, kako izgleda, nameravao da zauvek ostane na odeljenju neurologije, u sobi broj 4, u kojoj je zaveo neku vrstu strahovlade. Imao je jake veze, taj Drempetić, nekadašnji računopolagač u Ministarstvu inostranih poslova koji je decenijama službovao, špijunirao i potkazivao po ambasadama i konzulatima SFRJ u zemljama Trećeg sveta. Nikakav naročit rang nije imao – bio je običan činovnik, tako reći mastiljara – ali je imao jake veze. „MIP je kao tajno društvo. MIP funkcioniše po principu masonske lože. To su opasni ljudi. Ne treba im se zamerati“, rekao je Aprcović. „Bivši načelnik neurologije, primarijus Mandić“, rekao je Aprcović, „bio je čvrsto odlučio da uljeza istera iz bolnice, ali stvar se završila tako što su iz bolnice isterali njega, primarijusa Mandića, svetski poznatog neurohirurga. Namestili su mu aferu, neko fiktivno seksualno napastvovanje; tu se nečasno ponela naša medicinska sestra Milica, kojoj su zavere-nici iz senke, mipovski masoni, obećali veliku ulogu u nekom filmu. I primarijus Mandić je morao da ode. Sada je direktor jedne privatne klinike u Švajcarskoj. A Drempetić je zadržan na odeljenju neurologije. Kako se čini – zauvek. Ne pada mu ni na kraj pameti da se odrekne besplatnog smeštaja, ishrane i kablovske televizije. Niko se više i ne usuđuje da postavi pitanje Drempetićevog bespravnog boravka u uglednoj zdravstvenoj ustanovi. A Drempetić se baš osilio. Niko ne može da bude otpušten ili, pak, primljen u radni odnos na odeljenju neurologije bez konsultacija sa

Drempetićem. Koji sada puca na visoko. Cilj mu je da bude postavljen za člana Upravnog odbora Poliklinike. Zato gotovo nikad i nije u sobi, u svom krevetu. Ide uokolo i lobira. Poteže svoje veze. Neprestano je na telefonu. Verovatno će uspeti u svom naumu. Ima jak motiv. Novčana naknada člana Upravnog odbora Poliklinike premaša osmdeset hiljada dinara.“ „A medicinska sestra, ta Milica“, rekoh, „šta se sa njom dogodilo? Je li otpuštena?“ „Ne! Uopšte ne“, rekao je Aprcović. „To je ista ova medicinska sestra koja meni daje morfijum, a vama donosi tablete nimulid i tetrazepam. Čak su je nagradili ulogom na filmu, kratkom epizodom, daleko ispod uloge o kojoj je sanjala. Silovali su je njih deseterica u nekom podrumu, u ogavnoj sceni kakvih je prepuna naša kinematografija, mada se po odeljenju govorka da to u stvari i nije bilo silovanje, ako razumete šta hoću da kažem.“ Samo što je to izgovorio, u sobu je ušla naša medicinska sestra Milica i ubrizgala Aprcoviću morfijum. Jeste Aprcović imao strašne bolove, jesam ja laik u tim stvarima, ali mislim da su mu davali isuviše morfijuma. Kao da su hteli da ga učutkaju. Ja sam dobio svoje sledovanje tableta nimulida i tetrazepama koje sam progutao reda radi iako uopšte nisu delovali. Progutao sam, kažem, tablete uprkos tome što, kada je u pitanju medicina, verujem samo u ortopediju i hirurgiju. Sve ostale grane, sve te tobožnje specijalizacije po mom mišljenju, najobičnija su vašarska magija. Medicinska sestra je tog dana bila baš napadno našminkana. Da se sve to odvijalo dvadeset pet godina ranije nesumnjivo bi mi i namigivala. Mora da me je videla na filmu, u jednoj beznačajnoj epizodi u kojoj sam se, verovatno

u nastupu privremene slaboumnosti, kojoj sam i inače sklon, pojavio na nagovor mog poznanika, režisera, pa je ona, medicinska sestra, pomislila da ja vedrim i oblačim u domaćoj kinematografiji, da sam ja Vitorio de Sika ili čak Drempetić srpskog filma. Umesto da se razbesnim, kao što je trebalo da učinim, ja sam se rastužio i prisetio jedne slične propale ženske ambicije iz daleke prošlosti. Malo je nedostajalo da zaplačem. Medicinska sestra me je podsetila na izvesnu Cucu, prodavačicu u prodavnici obuće *Planika* u podzemnom prolazu kod palate Albanija, sa kojom sam sredinom sedamdesetih godina prošlog veka bio u nekoj vrsti ljubavne veze. Bilo mi je na trenutak drago što u meni emocije nisu sasvim zamrle, Aprcović je spavao, šlogirani cimeri su bez prestanka vršili malu i veliku nuždu u govnerske posude šireći nesnosan smrad od koga sam pokušao da se sakrijem u uspomene. U kojima je takođe vonjalo na amonijak iz prostog razloga što su nastajale u podzemnom prolazu kod Albanije, u kome se u to vreme nalazio loše održavani javni WC, stecište homoseksualaca voajera koji su po ceo dan simulirali da mokre i pohotno posmatrali polne organe drugih korisnika WC-a. Tada sam imao običaj da sedim u restoranu staklenih zidova, nalik na akvarijum, u žargonu nazvanom *Staklenac*. Pravo ime restorana s vremenom sam zaboravio. Sada se tu, ako se ne varam, nalazi sedište neke prevarantske turističke agencije. Ali u ono doba *Staklenac* je bio prilično otmeno mesto ili sam bar ja tako mislio. Odmah pored *Staklenca*, tačnije preko puta, bila je prodavnica obuće *Planika*. Ta prodavnica je odigrala ključnu ulogu u Cucinom i mom docnijem zbližavanju. Ni

uloga poslovođe prodavnice *Planika* nije bila za potencijvanje, mada ga nikada nisam upoznao iako sam nekoliko meseci, možda i celu godinu, zahvaljujući spletu teško objašnjivih okolnosti, živeo u njegovom jednoiposobnom komfornom stanu, u Marijane Gregoran 24. Dakle – Jotić. Jotić je bio verovatno najsavejniji poslovođa u čitavoj bivšoj Jugoslaviji, bez preterivanja se to može reći. Savesnost je ispoljavao naročito prilikom zatvaranja i zaključavanja prodavnice obuće *Planika*. Reklo bi se, jednostavan posao, čista rutina, ali Jotić ništa nije prepuštao slučaju. Zahvaljujući staklenim zidovima bircuza *Staklenac*, sve se u podzemnom prolazu videlo kao na dlanu. Tako smo, pretpostavljam, moji kafanski drugovi i ja, opazili izuzetnu predostrožnost koju je Jotić ispoljavao na kraju radnog vremena. Tačno u osam i pet, nakon što bi izbrojao pazar, Jotić je izlazio iz prodavnice i zaključavao vrata. Ništa nije prepuštao slučaju, doslovno ništa. Grčevito se hvatao za kvaku, drmusao vrata, desetinama puta se uveravao da su zavravljena i potom kretao ka (povremeno) pokretnim stepenicama koje vode u Ulicu Moše Pijade. Ili u neku sličnog imena. Ali ne zadugo. Jotića je posle nekoliko koraka obuzimala sumnja. Šta ako je nešto zabrljao, pretpostavljam da se pitao. Šta ako je u trenutku nepažnje ipak zaboravio da zaključa vrata? Zna se da u pozemnim prolazima u svakom trenutku ima lopova koji, pretvarajući se da razgledaju izloge, samo čekaju da neki rasejani poslovođa ne zaključa prodavnicu. Ako je poslovođa rasejan i neodgovoran, pa ne proveri da li je sa bravom sve u redu, lopovi tokom noći iznesu sve iz prodavnice. Oni drskiji znaju i da se poseru iza

tezge, da bi ujutru užas zaposlenih bio još veći. Jotiću se to, kako vidimo, nije moglo dogoditi. Ali mu se ipak dogodilo nešto gore o čemu će biti reči kada na to dođe red. Jotić se, dakle, uvek iznova vraćao na mesto pljačke koja bi se jedne noći svakako dogodila da on nije bio rob savesti i da nije pomno proveravao zaključanost objekta. Ne jednom ili dvaput. Mogao bih se zakleti da je bilo dana kada je Jotić najmanje stotinak puta odlazio do pokretnih stepenica, tu zastajao, i ponovo se vraćao da drmusa vrata. Tek bi negde oko deset sati skupio dovoljno samopouzdanja da ode kući. Gde ga je ponovo sustizala sumnja, pa je ponovo, oko pola dvanaest, čak sa Karaburme dolazio u podzemni prolaz, nekoliko puta proveravao da li je sve u redu i uspevao da blagovremeno uhvati poslednju „šesnaesticu“ koja je polazila u dvanaest i deset. Treba znati da je podzemni prolaz kod Albanije sedamdestih godina prošlog veka bio prometno i otmeno mesto. Tu je avangarda Miljakovca, Ceraka, Petlovog brda i drugih udaljenih naselja dovodila svoje trajno ondulirane supruge da gledaju izloge sa uvoznom robom i da se provozaju čudom ondašnje tehnike, pokretnim stepenicama. Jotićeva revnost se pročula, pa su šereti iz raznih krajeva Beograda svake večeri oko pola osam dolazili u *Staklenac* da piju pivo i posmatraju Jotićeve rituale zaključavanja i proveravanja zaključanosti. Sve dok Jotić jednoga dana nije nestao. U doslovnom značenju te reči. Nestao bez traga i glasa! Pridružio se neveseloj i neuhvatljivoj socijalnoj grupi *nestalih osoba*. O čemu su *Večernje novosti* uredno i u nekoliko nastavaka izveštavale, jer su u to doba – sredina sedamdesetih – ubistva, otmice i misteriozni

nestanci još uvek bile senzacionalne stvari. Nekako u to vreme – ne sećam se tačno kako – upoznao sam se sa Cucom. Ubrzo smo počeli i da izlazimo. Sačekivao bih je posle posla pa smo odlazili u Skadarliju, na korzo, girice i pivo. Jedne večeri Cuca me je odvela u stan i podala mi se. Bio je to stan bivšeg poslovođe Jotića. Jer – nakon što je Jotić zvanično proglašen mrtvim – komforni jednoiposobni stan dodeljen je Cuci. Glasovi zavidljivaca su govorili da se Cuca dokopala stana zahvaljujući tome što se u više navrata podala predsedniku stambene komisije, Delčevu. Ona je, pak, tvrdila da je bila prva na famoznoj *Listi čekanja*. Ipak, nije ni izbliza bila tako savestan stanar kao *nestalja osoba* – tako smo ga zvali radi depersonalizacije – i bilo je pravedno da joj, bar na neko vreme, zapadnem ja, koji ne samo da nisam imao stan, nego ni prijavu boravka u Beogradu. Cuca je bila dobar radnik, ali pomalo na svoju ruku. Nosila je, na primer, svilene boksaerske gaće, a kada je oblačila farmerice, gaće uopšte nije nosila. Tu ekscentričnost je pravdala higijenom. Klasične ženske gaćice – tvrdila je – sadrže određen procenat sintetike, pripijene su uz telo, ima tu i lastiša, a sve to skupa pogoduje razvoju bakterija i kao rezultat ima neprijatan miris. „Pica, dragi moj“, rekla je Cuca, „mora da diše.“ Insistirala je da se lično uverim i da joj pomirišem „picu“. Koja je, vaistinu, mirisala na lavandu, hloroform, naftalin, terpentini ili na nešto još mirisnije. Pre nego što je otkrila prednosti gaća za boksaerske perolake kategorije, u koju je i ona spadala, Cuca je šila prostrane gaće od muslina. Posle – kada je počela da donji kupuje veš u prodavnici sportske opreme *Elan* – sve je išlo samo

od sebe. Mada ne sasvim glatko. Prodavcima u *Elanu* je postalo sumnjivo zbog čega jedna krhka devojka kupuje na desetine boksaerskih gaća, pa su je za svaki slučaj prijavili Državnoj bezbednosti. Državna bezbednost ih je oterala u materinu. Ali ih je istovremeno i pohvalila za ispoljenu budnost; neka samo nastave tako, ali neka ne preteruju. Cuca se posle toga lažno predstavila kao ekonom nepostojećeg BK *Čukarički* i na kraju je – da bi sve izgledalo uverljivije – kupila nekoliko pari boksaerskih rukavica koje smo povremeno koristili u pijanstvu, prilikom čestih fizičkih obračuna. Tako smo rešavali neizbežne nesuglasice, u duhu fer pleja. Nije imala ništa protiv da je s vremena na vreme nokautiram, pod uslovom da joj ne raskrvarim lice. A za tako nešto su boksaerske rukavice kao stvorene. Istine radi treba reći da sam i ja popio dosta nokauta, naročito u noćima kada sam bivao pijaniji od Cuce, koja je – uprkos perolakoju građi – imala tešku ruku. Eto, po tome se vidi da ni Cuca ni ja nismo zasluživali komforan jednoiposoban stan čiju smo dragocenu površinu traćili – budimo pošteni – na totalne gluposti. Gotovo da smo upropastili višegodišnji trud u nepovrat nestalog Jotića. Koji je – Bog da mu dušu prosti – sve svoje slobodno vreme provodio u uređivanju svog *lebensrauma*. Sve je to, sav taj skupoceni nameštaj, zajedno sa stanom, pripalo Cuci jer Jotić nije imao srodnika. Jotić je pravio i umetničke slike od slame. Bio je pravi virtuoz u toj – sme li se reći – likovnoj tehnici kojoj su naročito bili skloni penzionisani podoficiri. Tehnika se sastojala u sledećem: slama se rasecala po uzdužnoj osi, dobijene polovine su presovane među stranicama *Male Prosvetine enciklopedije* (koja uopšte nije bila

mala) i posle su se lepile jedne do druge, sve dok se na kraju ne bi pojavio markantni profil Josipa Broza Tita. Svi zidovi Cucinog stana bili su prekriveni slamnatim slikama maršala Tita. Cuca nije imala srca da ih pobaca. Kao što nije pobacala ni Jotićeve vajarska dela – *Ajfelovu kulu*, *Spomenik na Kadinjači* i *Beograđanku* – napravljena od palidrvaca. Tada još nije bilo plastičnih upaljača ili su bili retkost, pa je građevinski materijal Jotićevih umetnina vandalski straćen na paljenje cigareta, sve dok ta vredna dela nisu načisto upropašćena. Cuca je, zbog ekscentričnosti i komoditeta, po stanu uglavnom šetala gola. Iz nekog razloga nije volela politički sistem socijalističkog samoupravljanja – iako joj je socijalizam dao sve, čak i komforan stan u neverovatnoj dvadesetpetoj godini – pa je znala da se naguzi ispred maršalovog slamnatog portreta i da zvonkim glasom izrecituje pesmu koju je bila sama spevala: „Druže Tito bela lica, vidi šta je mlada pica.“ Dokaz više da nije zasluživala stan. Mada pretpostavljam da maršal, veliki ljubitelj žena, ne bi imao ništa protiv da vidi Cucinu „picu“, školski primer mlade pičke. Svejedno, taj njen postupak predstavljao je takoreći flagrantno kršenje *Zakona o liku i delu Josipa Broza Tita*. Što nije promaklo budnoj pažnji Dojčinovskog, predsednika kućnog saveta, koji je živeo u stanu do Jotićevog, sada Cucinog, i koji je smatrao da je velika nepravda što se u stan jednog tako poštenog čoveka, uselila jedna takva faćkalica i namiguša sa nepunih dvadeset i pet godina. Dojčinovski je dobar deo svog vremena provodio prisluškujući (pomoću čaše naslonjene na zid) razgovore u Cucinom stanu. Razgovore u ostalim stanovima prisluškivao je

preko cevi parnog grejanja. Bio je razvio čitavu tehnologiju prisluškivanja posredstvom kućnih instalacija. Čim je čuo Cucinu skarednu pesmicu o drugu Titu bela lica, Dojčinovski je otišao u Državnu bezbednost i prijavio stvar. Iz pijeteta prema dugogodišnjoj uspešnoj saradnji, nisu ga oterali u materinu, ali su mu rekli da za tako ozbiljnu optužbu mora da ima dokaze. To je potpuno porazilo Dojčinovskog. Dokazi! Očajavao je Dojčinovski, pretpostavljam. Nije ni čudo što zemlja propada i što reakcija podiže glavu, razmišljao je, nagađam. Ranije, u stara dobra vremena, niko nije tražio dokaze. Državna bezbednost je saradnicima nekada verovala na reč. I zato je vladao uzorni red i mir. Dojčinovski se, međutim, nije predavao. Podigao je kredit i u *Elektrotehni* kupio magnetofon grundig s namerom da pribavi dokaz: tonski snimak Cucinih opscenih ogrešenja o zakon. Što mu je – bar je on tako mislio – i pošlo za rukom, pa je sa magnetofonskom trakom uvijenom u *Politiku* ponovo otišao u Državnu bezbednost. Gde su ga, ovoga puta, oterali u materinu jer magnetofonske trake nisu bile validan dokaz na sudu. A osim šuma, krčanja i pucketanja i na njima se ništa nije čulo. Tek je to povredilo i porazilo Dojčinovskog. Ne veruju magnetofonskim trakama! Ne veruju svojim ušima! Ova zemlja mora propasti. Dojčinovski je, mada se to ne bi reklo, bio u pravu. Nije prošlo ni petnaestak godina i zemlja je propala. A nije morala. Bio je to uvod u veliku tragediju koja će se dogoditi istog popodneva. Na povratku iz Državne bezbednosti Dojčinovski nije otišao u stan već u podrum, po tadašnjem običaju preuređen u improvizovanu radionicu. Taj podrum je bio njegova uteha,

njegovo pribežište i – u slučaju atomskog napada – njegova poslednja nada. Tu čak – osim ako se atomski napad jednoga dana zaista dogodi – ni njegova supruga, Dovijana, prva dama zgrade u Marijane Gregoran 24, nije imala pristup. Kao temeljan čovek, Dojčinovski je u podrum skladištio velike količine konzervi, zalihe pitke vode i lekova. Redovno je proveravao ispravnost gas-maski i zaštitnih ABH odela. Čovek prosto ne bi poverovao šta je sve uspeo da sabije u prostor od nekih pet kvadratnih metara. Ali sve se može kad se hoće, kada se ima alat i priručnik *Uradi sam*. Kao i svi solidni ljudi, Dojčinovski je u podrumu-skloništu-ostavi-radionici imao policu na kojoj je u savršenom poretku držao flaše sa rakijom, razređivačem, terpentinom, sonom kiselinom, esencijom, fiksirom i drugim korisnim tečnostima za domaćinstvo dobijenim na poklon ili kupljenim u rinfuzi pa natočenim u otkuvane flaše prethodno pokupljene iz kontejnera i ispred prodavnica PKB-a. Svakoj je flaši radi snalaženja u jednoličnosti sledovala omanja nalepnica: љубова комовица; терпентин; препеченица моја 1967; фиксир; с. киселина. Nalepnice su bile potpuno nepotrebne, bio je to mali ustupak esteticu. Kao čovek reda, Dojčinovski je u svako doba dana i noći znao šta gde stoji. Uzimao je sa police ono što mu je u tom trenutku bilo potrebno ne traćeći vreme na čitanje. Tako je bilo i onog kobnog popodneva nakon što se ponižen i razočaran vratio iz Državne bezbednosti. Dojčinovski je načelno bio protiv pijanstva i alkohola, ali je povremeno znao da popije čašicu-dve na proslavama ili gutljaj-dva u svojoj radionici. Sedeći sav potišten na praznoj gajbi piva, mašio se za flašu sa

komovicom s namerom da se okrepi i da spere odvratn ukus u ustima. Nikome iz Marijane Gregoran 24 nije bilo jasno kako se dogodilo da jedan tako solidan čovek pomeša flaše i umesto komovice potegne dobar gutljaj sone kiseline. Ali dogodilo se. Dojčinovski bi verovatno umro u najcrnjim mukama da ga u agoniji, svog u beloju peni prošaranoj sukrvicom, nije pronašao komšija Halilović iz stana 6, koji je nekim poslom sišao u podrum. Preživeo je, ali to više nikada ni izdaleka nije bio isti čovek. Posle izlaska iz bolnice izgledao je tako jadno da se ne usuđujem da ga opišem. Cuca je tada promrsila nešto o tome kako je Dojčinovskog stigla pravedna kazna zbog toga što ju je potkazivao, ogovarao i nazivao kurvom. Cuca je sebi pridavala previše značaja. Nisam siguran da je to bio razlog. Dojčinovski je decenijama prisluškiavao, ogovarao i cinkario. Ničega ličnog tu nije bilo. On je samo savsesno stajao na braniku društvenog uređenja i otadžbine. Samo je radio svoj posao. Stvari se moraju objašnjavati, ali ne treba previše verovati u objašnjenja. Neki su susedi, recimo, bili ubeđeni da je Dojčinovski namerno hteo da izvrši samoubistvo. U šta uopšte ne verujem. Objasniću kasnije zašto. Ako se ponovo setim Dojčinovskog. Pošto se u zgradama pre ili kasnije sve sazna, glasine o samoubistvu u pokušaju stigle su do Dojčinovskog i još više povećale njegovu patnju. Ali Dojčinovski je odlučno reagovao. Jednoga jutra je na ulaznim vratima u Marijane Gregoran 24 osvanuo list hartije sa pečatom Kućnog save-ta i – tom rečju – ОБЈАВОМ. *Другови! Станари! Неодговорне индивидуе алапаче и непријатељски елементи доносе вести да је несрећан случај чија*

сам био недужна жртва био покушај самоубиства koje ја одлучно одбацујем као злонамерно и нетачно и упозоравам да ћу предузети законске мере. М. Дојчиновски, ср. Utom se probudio i Aprcović, pa sam mu – izbegavajući lascivne detalje – ispričao priču o Jotićevo­m nestanku i mojoj davnašnjoj vezi sa Cucom koja je, tek sada se vraćam na stvar, slično glumačkim asipracijama naše medicinske sestre Milice, imala opsesivnu ambiciju da snimi gramofonsku ploču uprkos tome što je nikada nisam čuo da peva, a sumnjam da je uopšte umela da peva i čvrsto verujem da je muzika uopšte nije interesovala. „Tako to biva“, rekao je Aprcović. „Na oltar okrutnog idola *boljeg života* svakodnevno se prinose životi stotina devojaka i mladića. I – što je još gore – težnja za *boljim životom* neprestano spušta ionako niske duhovne kriterijume. *Bolji život* je apsolutno obezvređio patnju i smrt. Odgurnuo ih je na krajnju društvenu marginu. Na smrt se popreko gleda, niko neće da pati, niko o smrti ne misli, niko je ne razmatra, makar kao mogućnost i na kraju dolazimo do toga da više niko ne ume da umre. Danas su sve smrti, uključujući i one u krevetu, nasilne. Evo, uzmi­mo našu medicinsku sestru, Milicu. Uverena je da će se, samo ako dobije neku zapaženu ulogu na filmu, pred njom otvoriti vrata kroz koja će iz Kaluđerice preći u neki otmeniji deo grada u kome će joj se ukazati prilika za još veću ulogu koja će joj otvoriti sledeća vrata, pa još jedna, pa još jedna, pa sve tako dok se ne nađe pred vratima iza koji se nalazi pakao. Ma šta on bio. Na takve ambicije se usled sveopšte otupelosti blagonaklono gleda, a država – umesto da osujećuje takva razmišljanja – čini upravo suprotno, ohrabruje

ih i polako, ali sigurno, propada. Iz prostog razloga što muškarci i žene zaneti sanjarijama o boljem životu, o slavi i bogatstvu traljavo i neodgovorno obavljaju poslove od kojih žive.“ Koliko je samo Aprcović bio u pravu! Koliko je samo ušao u suštinu problema! Jedan je bio Jotić. Nije prošlo ni deset minuta, u sobu je ušla naša medicinska sestra, Milica, i verovatno sluđena maštanjem o tome kako se u nekoj melodramskoj sceni na obali okeana ljubi sa Antoniom Banderasom, napravila jednu od grešaka zbog kojih države nezadrživo propadaju i tonu u varvarstvo. Umesto Aprcoviću, morfijum je ubrizgala meni, a Aprcoviću je dala nimulid i tetrazepam. Ipak nije bila toliko sluđena da ne primeti da je napravila grešku. „Molim vas da ovo ostane među nama“, rekla je. „Ako načelnik odeljenja sazna za ovo, izgubiću posao.“ Ni Aprcoviću ni meni nije padalo na pamet da je prijavljujemo. Zar da spadnemo na nivo predsednika kućnog saveta, Dojčinovskog! Mada se Aprcović pošteno namučio. Dejstvo prethodne injekcije morfijuma bilo je prošlo, bolovi su počeli i Aprcović je počeo najpre da ječi, potom glasno da jauče. Što je strašno iritiralo Drempetića, jer se sve to događalo negde oko četiri po podne, dakle, u vreme kada je na snazi neprikosnoveni zakon tišine, u vreme, dakle, kada se Drempetić izležava i čita *Službeni glasnik*. „Tišina, tamo! Imaj malo obzira prema bolesnim ljudima!“, urlao je Drempetić. Ko zna kako bi se sve to završilo da se naša medicinska sestra nije ponovo pojavila i dala Aprcoviću prekoredno sledovanje morfijuma. Omamljen nezaslužnim morfijumom bio sam naumio da Aprcoviću ispričam nastavak priče o Cuci, ali je on ubrzo zaspao, što je bila srećna okolnost.